

✠ ПОГАНАЈ БОГЪ

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

7. číslo

Budyšin, julij 1973

Lětnik 23

Hrono na pražnik

„Što mam činić, zo bych zbóžny byľ?“ Jap. skutki 16,30

To je elementarne wolanje čłowjeka w smjertnym straše wo pomoc. Tón čłowjek je Filipiski jastnik, kotremuž běštaj japoštołaj Pawoł a Silas přepodataj, zo by jeju čisnyl do klódy a kruće dźeržał. W smjertnym straše pak běštaj mužej, jako so sta w nocy zemjerženje, kotrež wězo jeju a wšitkich jatych žiwjenje wohrozy. Ale nawopak: Woni wšitecy buchu wuchowani, haj wšak, přez wotewrjene durje mějachu skladnosć čeknyć. To pak njeběchu činili, dokelž běštaj Pawoł a Silas jich wotdźerželi. Wonaž běštaj tohodla tajki dobry wliw měloj na jatych, dokelž běštaj w polnocy při wšitkich bolosćach a styskosćach psalmy spěwajo Bohu Knjezeje česć daloj. Jastnik pak běše sebi myslil, zo běchu so wšitecy jeći zhubili, a dokelž měješe wosobinse za nich rukować, njechaše scěwki na so wzać — to by čezke pochlostanje bylo —, ale chcyše sebi žiwjenje wzać. Wot toho pak běštaj japoštołaj jeho wotdźeržaloj. To wšo běše na njeho tajki začisć sciniło, zo wón, cyle zabludžený a zašmjatany, kajkiž bě w tym wotkomiku, čuješe, kak hubjeny a zhubjeny wón poprawom bě, kaž so druhdy čłowjekeje dže, kiž ma smjerć před wočomaj.

A to jeho nětko čeri k prašenju našeho teksta. Wón pyta někak pomoc, pyta wupuć, pyta wuček a wuchow. A — to hnydom po našim hronu steji — to wšo namaka pola Jězusa. Přetož Pawoł jemu přiwoła: „Wěr do Knjeza Jězom Chrysta, tak budžeš ty a twój dom zbóžny!“ Pola njeho je rozsudžaca pomoc a žiwjenje!

A to nětko njeplaći jenož jastnikej tam, ale tež tebi a mi, haj nam wšitkim, hdyž do Jězusa wěrimy. My smy druhdy tež we wuskosćach a situacijach, hdžež pytamy za wuchowanjom a wumóženjom, hdžež žanoho wupuća a žaneje pomocy njewidžimy a njewěmy. Derje tomu, kiž može potom z basnikom Arndtom prajić:

Ja wěm, do koho ja wěrju,
ja wěm, što wobsteji,
za prochom jenož čerju,
hdyž swět mi naleži.
Ja wěm, što wěcnje traje,
hdžež z mudrymi blud hraje,
jih čemnosć wobdawa.

Ničo pak so wjace njepyta na zastojnikach Božich potajnstwow, hač jeno, zo su swěrní

Swěrnosć je wulke a wažne słowo, ale wono njemóže wšo to wuprajic, štož smy měli w swojim lubym bratru Arnošće Hornčerju. Wón bě tak bohaty na duchownych a dušinych darach!

Wot zastojnika Božich potajnstwow pak so předewšěm žada swěrnosć. Tuž njech je najprjedy z džakom chwalena jeho swěrnosć.

Staršej našeho lubeho bratra, serbskaj burskaj čłowjekaj z Wósporka, tehdom hižom na mjezy serbskeje Łužicy, nošeštaj w swojej wutrobje tajne přeće, jeju syn móhl so stać ze serbskim fararjom, a hdyž bě nan tole přeće ze słowom wuprajil, běše Arnošt swěrný dosć, zo nastupi puć do duchownstwa.

W Tübingenje da so w nalěcu 1931 w teologiskej fakulće zapisać, a z tym bě wotbyty jeho són medicinskeho studija. Ze swojim přecelom chodžeše hdys a hdys skradžu do anatomije čłowske čěto přepytować a zeznać, choremu w jeho nuzy pomhać, to by tak cyle bylo po jeho wutrobje. A wěsće by wón byl wuběrný lěkar, sprócniwy pomocnik bédnych. Rjane, wozbožace wuspěchi bychu jemu byle popřate. Arnošt Hornčér wosta na skromnišim puću duchowneho. Jeho předowanja běchu polne rjanych a dobrych mysłow, druhdy tež žortniwe, a tola njeměješe wón mjeno „wulkeho předarja“. Wón bě mudry a wučeny a na wjele polach nazhonity, a tola dyrbeješe so hustodosć dračować z maličkosćemi a maličkostny-mi čłowjekami. To njeběše jeho wašnje, so hóršić a wobskoržować, tuž chcu tež ja wo tym mjeljeć. W swojej swěrnosći je to wšitko znjesl.

Bóh Knjez nad žiwjenjom a smjerću je našeho lubeho bratra pónđzelo po Miserikordias Domini (6. meje 1973) z tuteje časnosće wotwołał.

Druhich zakitać, haj to wón činješe. Kak móžeše wón hněwny być, hdyž so w jeho přitomnosći přećiwo 8. kazni hrěšeše!

„Wěš, hač je to woprawdže wěrnó? Kak móžemy wo nim rěć, hdyž tu njeje pódla, zo by so zakitował? Sna-no je wón to cyle hinak mēnil, a ty sy jeho wopak zrozumił.“

Tak abo podobnje wón husto nas napominaše. Hdyž Arnošt Hornčér

nětk wjace mjez nami njebudže, tak budže wón nam na našich njedobrych pućach před wočomaj stać:

„Je prawje, kaž rěčiš?“

Naš drohi zemřety měješe tak wót-re, jasne začuwanje za wěrnosć.

Swěrnosć — to drje tež rěka, zo sami sebi swěrní wostanjemy, zo k swojemu mēnjenju stejimy a stajnje njechablamy. Ale wažniše pak je, zo smy prawdźi a wěrnosći swěrní. To rěka, zo mamy před prawdosću wjetši respekt hač sami před sobu.

Naš luby bratr Hornčér móžeše so sam korigować. Hdyž bě swój zmylk dowižal, bě rady zwólniwy, swoje mēnjenje změnić. Wón běše na tak pozběhowace wašnje wěcowny. Jemu njendžeše wo jeho wosobu, tež nic w přnim rjedže wo čłowjekow, ale wo wěc. — Druhdy nas to zabola. Wón česćeše serbsku rěć, rěć swojich wót-cow, ale wón móžeše při tym być tak stróžby, tak objektivny. Čłowjek bjez kóždeho falša wón bě.

Raz bě naš njebočićki zahněwany. Jedne słowo, kotrež bě tak dospolnje sprawnje a derje mēnil, so jemu zlě wukladowaše. Tamny drje njemóžeše swoje zle mysle dopokazać, ale nje-bě tež zwólniwy, swoju wopačnosć připóznac. Arnošt Hornčér by w taj-kim padže na městnje wo wodaće prosyl, a to ze wšej sprawnosću. Kak to čłowjeka česći, hdyž so da wot wěrnosće přeswědčić!

Arnošt Hornčér bě w swojej swěrnosći tak zajimawy. Pola druhého hustodosć doprědka wěš, što budže prajić. Tak njebě pola Hornčérja. Wón posluchaše. Wón so prašeše. Wón přemyslowaše. Jeho rozsud bě často překwapjacy, ale stajnje bě nam

jeho slovo važne, runje dokelž nje-
bě zlochka řečane.

Wulka wosada přewodžeše fararja
Hornčerja na jeho poslednim puću.
Derje, zo sée z tym swoju lubosć a
česćownosć zemřetemu wopokazali.
Wón zawěrny njebě česćelakomny,
ale za sprawne připóznače bě džakow-
ny.

Skromnemu čłowjekej prawe, wě-
cowne připóznače derje čini. Ty, luba
Hućinjanska wosada, sy měla swěr-
neho duchowneho. A nam bě wón
swěrný jako zastojnski bratr a pře-
čel.

Njeh wotpočuje w měrje, a wěč-
ne swětlo njeh so jemu swěći!

Serbski superintendent

Serbski konwent při marach njeboh fararja Hornčerja

„Mój bratře Jonatano, mi je žel
tebje! Ja sym mět wulke wjesele a
spodobanje na tebi; twoja lubosć je
mi wosebniša byla dyžli žonow lu-
bosć!“ 2. knihi Sam. 1, 26

Wy, lubi Serbja, sebi skoro wu-
myslić a předstajić njemóžeće, kajka
nastrožaca a wurudzaca powěsć to za
nas běše, jako běchmy pola ewangel-
skich bratrow a sotrow w Pólskej a
zhonichmy, zo je naš luby, drohi bratr
Arnošt H o r n č e r njeboh. Wón slu-
šeše k nam, a my běchmy zdžěla
přez lětdžesatki z nim bratrowsce
zwjazani. Jako my starši jeho w léče
1931 w Chwaćanskim serbskim semi-
narje zeznachmy, smy bórže nazhoni-

li, kajki nadobny charakter wón mě-
ješe. Swěru je so tež jako dobry pa-
styr wo swoju wosadu starał. A přeco
běše mjez nami, na konwence serb-
skich duchownych, na cyrkwinskih
dnjach a kublanskih časach. Wosebi-
tu zwonkownu funkciju njeměješe,
to jemu tak njeležeše, to jemu tež za-
kaza jeho přeco trochu chablaca stro-
wosć. Ale za to běše jemu data važna
znutfkowna funkcija. Hdyž mějach-
my něšto wuradzować a žanoho wu-
puća njewidžachmy abo hdyž mēnje-
nje steješe přećiwo mēnjenju, potom
móžeše druhdy bratr Arnošt Hornčer
wěsty čas mjelčeć, zo by sebi wšo
prawje přemyslował — ale hdyž potom
swój ert wotewri, by to bylo přeco wu-
móžace slowo, kotřež da nam wodych-
nyć. Wón móžeše tež jara wjesoty być
a sam radosć rozšěrić.

Wy móžeće sebi myslić, kak jara
budže nam runje tajki bratr a přečel
pobrachować. Ale na wěncu, kotryž
mam tu položiť, steji napisane psalm-
ske slowo: „Mój čas steji w twójimaj
rukomaj!“ Naše žiwjenje njesluša
nam samym, ale Bohu, wosebje hdyž
je něchtón powołany jako jeho slu-
žownik. Tohodla dyrbimy jeho nětko
tutomu jeho Knjezej a Bohu poručić
za wšu wěčnosć. Ale my chcemy to
činić někak na tamne wašnje, kaž to
Dawit wupraji, jako zhoni wo smjer-
ći swojeho přečela Jonatana. Tak
směmy tež my nětko rjec: Naš bratře
Hornčerjo, nam je žel tebe. My smy
měli wulke wjesele a spodobanje na
tebi; twoja lubosć a swěrnosć běše
nam tak jara važna a winojta. Zastup
nětko do wjesela swojeho Knjeza!
Hamjeń. La.

Pólske křesćanske cyrkwyje w ličbach

Po statistice z lěta 1970 měješe Pól-
ska ludowa republika tehdom
34 426 000 wobydlerjow, z kotrychž bě
29 511 814 romskich katolikow, to je
91 procentow. Katolska cyrkej ma
pječ arcydiecezow (Gniezno, Kraków,
Warszawa a Wrocław) a 20 diecezow.
Woni maja 72 biskopow, 18 956 du-
chownych, 27 680 mniškow a druhich
sotrow, 7 836 mnichow, 11 814 cyrk-
wujow, 7 230 wosadow. — 460 000 pól-
skich křesćanow je rusko-prawo-
slawneje konfesije. Duchowna hlowa
je metropolit. Woni maja štyri diece-
zy (Warszawa-Bielsko, Białystok-
Gdańsk, Łódź-Poznań, Wrocław-
Szczecin). Dale maja 4 biskopow
216 duchownych, 300 cyrkwujow a 216
wosadow. — Ewangelsko-lutherska

Pólski ewangelsko-lutherski farar w
zastojnskej drasće. Alba je trochu hi-
naša hač naša a so tež husěišo wu-
žiwa.

cyrkej ma 85 000 stawow. Biskop, kiž
běše nas ewangelskich duchownych
lětsa přeprysył, je dr. Andrzej W a n -
t u ł a. Woni maja scěhowace diecezy:
Katowice, Mazury, Pomorze-Wielko-
polska, Warszawa, Wrocław a Cies-
zyń, hdžež běchmy my hosćo
a hdžež je najwjace ewangel-
skich procentualnje, mjenujcy 36 000.
— Wažnu ról u hraje „Pólska rada
ekumeniczna“, do kotrejež šlusa
ewangelska lutherska cyrkej, ewan-
gelska reformowana cyrkej, metodi-
sća, pólsko-katolska cyrkej, kiž nima
nič činić z romsko-katolikami, staro-
katolska cyrkej, pólska awtokefalna
ortodoksna cyrkej, wo kotrejež horje-
ka řečachmy, baptisća, zjednočena
cyrkej ewangelija. Dorost za wšitke
tute cyrkwyje studuje na křesćanskej
teologiskej akademiji we Warszawje.
Studentow běše w léče 1971/72 tam
104 muskich a 21 žónskich. Rektor je
prof. dr. Woldemar G a s t p a r y,
kotryž je nas w léče 1969 na serbskim
cyrkwinskim dnju w Blunju wopytał.

La.

Žiwjenja našeho njeboh fararja Arnošta Hornčerja kaž, je jo sam napisał za swoje zapokazanje w Hućinjě 27. 7. 1947

23. julija 1909 narodžich so ja, Ar-
nošt Gusta Hornčer, jako pjate a po-
slednje džěco mojeju staršeju, rata-
rja Handrija Hornčerja a jeho man-
dželskeje Chrysty rodž. Meltkec, we
Wósporku. Moje džěćace lěta běch
doma pod swěrnym wothladanjom
mojeju staršeju. Wosom lět wopyto-
wach ludowu šulu we Wósporku, džě-
lach potom poł lěta w ratarstwje a
wopytach na to jedyn semester ra-
tarsku šulu w Budyšinje. Hakle po-
tom bě mi možno swoje powołanje
přeměnić. Po pollětněj priwatnej
wučbje pola tehdomnišeho Wóspor-
skeho fararja zastupich do pedagogija
w Niskej. Po dochodženju gymnazija
studowach teologiju w Tübingenje, w
Berlinje a w Lipsku. W zymskim se-
mestrje 1936/37 wobstach swoje 1.
teol. pruwowanje w Lipsku a zamoł-
wich so pola ew.-luth. Sakskeje cyrk-
wyje do služby. Dokelž znajach wot do-
ma serbsku wobchadnu řeč a běch
Serbski předarski seminar w Chwać-
cach wopytał, buch 1. meje 1937 z
farskim wikarom we Łupoji.

W samsnym léče woženich so z
Hildegardu Jüttlerrec z Heidenheima
we Würtembergskej. W haperleji 1939
wobstach w Drježdžanach swoje 2.
teol. pruwowanje a buch 10. 9. 1939
ordiněrowany a w léče 1942 z fara-
rjom Łupjanskeje wosady. Ze zapo-
čatkom wójny přewzach zastupowa-
nje w Chwaćicach. 1942 dyrbjach do
wójskeje služby. Jako wojak wi-

džach Pólsku, sowjetski kraj, Ru-
munsku a Kurland. Kónc septembra
1945 smědžach so strowy do swojeje
wosady a k swojim přiwuznym wró-
cić.

Hdyž je mje nětč Hućinjanska wo-
sada přez swoje cyrkwinske předste-
jerstwo do swojeho farskeho městna
wuzwolila, nastupju swoje zastojn-
stwo z próstwu k Bohu, WÓN sam
chcyl mi lubosć a swěrnosć, mudrosć
a móc dać za moje džělo, zo bych Je-
mu a tež wosadze prawje služil.

Arnošt Hornčer

W tutym domje pólskeje ewangel-
skeje cyrkwyje smědžachu serbscy
ewangelscy fararjo dvě rjanej nje-
dželi přebywać. Tu přebywaju hewak
pólscy fararjo a cyrkwinsky zastoj-
nicy na wočerstwjenju.

Jako křesťan žiwy býć

Serbski cyrkwinski dzeń 2. a 3. junija w Husce

Naša sobotniša zhromadźizna běše hłownje wupjelnjena z wažnym a zajimawym přednoškóm dra. Rudolfa Jenča-Budyskeho wo wuznamnych Serbach Husčanskeje wosady.

W Husce bě za fararja 1684–1686, potajkim jenož dvě léće, wuznamny syn slawného nana, Abraham Frencl, syn Michała Frencela-Budestečanskeho, přeložerja serbskeje Biblije. Wo Abrahamje Frencelu pisa přednošowar we swojej knize „Stawizny serbskeho pismowstwa“: *Wón bě kaž jeho nan wulce wobdarjeny a nimo měry pilny čłowjek. Wón je za swoje dolhe žiwjenje tak wjele pišal, zo so dodžiwać njemóžeš, hdže je nimo svojeho zastojnskeho džěla časa k tomu nabrał. Njeje pak pišal kaž jeho nan za serbski lud, ale wón bě wědomostnik a jeho spisy su číše wědomostne džěla. Je jich wšo dohromady zawostajil 34 wulkich a wobšěrných zwjazkow. Ale jeno mały džěl z nich je so wočišćał. Tamne su tolsté rukopisne folianty, z kotrychž so 16 w Žitawskej radnej knihowni chowa. Dokež njeběchu za lud myslene, su wone laónsce a němšce pišane. Serbsce potajkim Abraham Frencl pišal njeje, ale je pišal wjele wo Serbach.*

Abraham Frencl bě jeno dvě léće w Husce, kaž docyla nadpadnje, zo je wjele duchowných Husku po krótkim času zaso wopušćilo. Čehodla? Hač snano Husčanska fara do chudých slušeše?

Dlěši čas zaběraše so přednošowar na wutrobu jimace a zahorjace wašnje z dobrým, swěrným synom Husčanskeje wosady, z Janom Arnoštom Holanom, kotryž narodži so 1853 w Drječinje pod samymi Lužiskimi horami jako syn małego ratarja. Jeho nan pochadžeše z Cokowa z burskeho kubla, hdže je z nětkle Wirtheč-Chěžnikec swójba. W Drječinje bě tehdom za wučerja slawný wučenc a horliwy Serb Michał Rostok, z kotrymž so dr. Jenč w swojím přednošku tež nadrobnišo zaběraše. My pak chcemy so zaso k J. A. Holanej wróćić. 1866 do 1874 přechodži Budyski gymnazij. Wot léta 1875 sem studowaše na Lipsčanskej uniwersiće klasisku filogiju, to rěka laónsku grjeksku rěč. Při tym wužiwaše ruski stipendij. Ruska trjebaše tehdom wučerjow za swoje srjedźne šulstwo. Tuž bě Jan Arnošt Holan čas svojeho žiwjenja za wučerja na ruskich šulach we wšeláckich městach.

Hdyž bě w dalokej Ruskej namakał nowu domiznu, tak tola njezaby swoju serbsku Lužicu, kotrejž jeho luboš njechabłajcy slušeše. Tak husto hač je móhl, je do njeje pućował. Tu chodžeše na Maćicu Serbsku a dońdže w léće 1881 na Hłownu schadzowanku do Rakec, wšako bě wón ju z Muku hromadže a druhimi w léće 1875 w Chrosćicach založil a bu za jeje přeněho hłowneho staršeho wuzwoleny.

Jan Arnošt Holan bě wobdarjeny spisowacel. Wjele jeho nastawkow bu w měsacniku „Lužica“ wozjewjene. Hdyž njedželo popołdnju na zahrodze Husčanskeje fary sedžachmy, naše rjane serbske spěwy zanošujo, dopomnichmy so Holanoweje basnje.

FARA

*Zaso widžu tebe,
Farska zahroda,
Zaso w kołu sedža
Znate wobliča.*

*Wšo, kaž tehdom běše,
Je tu wostało,
Jenož moje čuće
Přeměniło so.*

*Wšitcy znači lubje
Nutř mje witaja —
A kak sym wam cuzy,
Džens pytnych ja.*

Klětka w ewangelskej cyrkwi w Cieszynje.

Přednošowar nam přečita někotre pokazki Holanowych zajimawých pućowaných reportažow we formje listow.

Holanaj dōstachu so w Ruskej wulke česće. W Lukojanowje přeži w léće 1917 Wulku oktobersku rewoluciju a bu po přerjadowanju šulstwa w léće 1918 za předsydu šulskeje rady wuzwolony. Lěto pozdžišo dyrhješe chorowatosće dla zastojnstwo zložić, ale wučeše pak dale hišće laónšćinu a němčinu. Ze wšelkej nuzu česnjeny mysleše wón na nawrót do domizny, ale smjerć jeho 1. 2. 1921 nahle přechwata. W Lukojanowje jeho zachodnje ćělo pochowachu.

W Hnašecach, we wulkej wsy Husčanskeje wosady, narodži so 1699 Jan Gelanski, kotryž bě pozdžišo dohladowar drohów w Hodžiju. W swojim času bě znaty a slawjeny, dokež značeše 38 wšelkich rěčow. Hač je tute rěče woprawdže wšitke dosć derje nawuknyl? Znajmjeńša w nich Bibliju čitaše.

Dr. Jenč zaběraše so w swojím přednošku z tym, štož je prof. dr. Arnošt Muka wo Husčanskej wosadze pišal w swojej serbskej statistice, kotruž bě z njewšědnej sprócniwosću zestajał a w časopisu Maćicy Serbskeje w lětnikach 1884–1886 wozjewil. Hižom tehdom bě Husčanska wokolina chětro přeněmčena.

Serbski superintendent porěča skrótka wo přebywanju serbskich ewangelskich fararjow w Pólskej.

Na swjedženskich kemšach Serbskeho cyrkwinskeho dnja přédowaše farar Pawoł Albert-Budyski. Jeho wažne přédowanje wozjewimy w přichodnym čisle. Wosadny farar Bauer bě zawodnu liturgiju a čitanja přewzał. Hdyž bě předsyda Cyrkwinskeho dnja, farar Gerat Lazer-Bukečanski, kemšerjow postrowil, přepoda słowo hosćóm, z kotrychž najprjedy porěča prezident krajocyrkwinskeho zarjada w Drježdžanach dr. jur. Johannes, po nim farar na wusł. Šoła w mjenje Zhorjelskeho konsistorstwa a sup. Arnold-Budyski. Serbski superintendent móžeše ewangelskim Serbam dale dać postrowy z Pólskeje wot tamnišich ewangelskich wosadow. Fararka Drohomíra Tenglerova postrowi Serbski cyrkwinski dzeń w mjenje swojeje Českosłowakskeje husitskeje cyrkweje.

Po kemšach spytachmy tón raz nowu formu rozpominanja hesła Cyrkwinskeho dnja. Br. Pětr Malink bě tezy zestajał wo prašenju: **Jako křesťan žiwy býć, ale kak?** Pod nawjedowanjom bratra Arnošta Grofy-Chasowskeho běchu so šesćo na wołtarnišću před mikrofonom zesydali, zo by kóždy skrótka k tomu abo tamnemu dypkej porěčał. Připoslucharjo ze zajimom scěhowachu, tuž so nadžijamy, zo naša próca podarmo njebě.

Po wobjedze, kotryž bě Husčanska wosada sprócniwje w korěmje přitowala, wuchodžowachmy so po krasnym parku. Někotryžkuli z nas tutu wosebje rjanu paru našeje domizny hač dotal hišće znał njebě.

Lubila so nam zaso bě **připódnjša bjesada** na farskej zahrodze z wjesolým spěwanjom, ze wšelkimi dobrymi a tež žortniwymi rozpominanjemi pod nawjedowanjom br. fararja Pawoła Wirtha-Klukšanskeho. Naši hosćiceljo běchu so wo dobry kofej a tykanc starali.

Na hłownej a skónčnej zhromadźiznje popołdnju w Božim domje rozprawješe wosadny farar wo stawiznach a přitomnosći Husčanskeje wosady. Bratřej fararjej Bauerej smy džakowni, zo je k nam rěčał w jasnej a dobrej serbsčinje. My so radujemy, zo so mlódy duchowny z tajkej horliwosću wo serbsku rěč prócuje.

Dr. med. Arnošt Wirth rozpominaše na dobre a za nas wšitkich spo-možne wašnje, kak móže chory čłowjek so jako křesťan wopokazać.

Na kóncu, hdyž běchmy wšitcy hižom chětro z posluhanjom wučerjow, slyšachmy z paskow hru, kotruž bě farar Lazer-Bukečanski zestajał. Wona by sej wjace kedźbnosće zaslužila, dokež bě ze swojím dobrym wobsahom tak prawje hódny dodawk k problemej cyłego dnja: **Jako křesťan žiwy býć, ale kak?**

Rady budžemy spominać na Serbski cyrkwinski dzeń 1973 w Husce. Wšitkim, kotřiž su k dobremu pora-dženju přinošowal, so wutrobnje džakujemy — předewšěm wosadnemu fararjej Bauerej.

Bóh luby Knjež chcež nam dać strowe a wjesole zasowidženje na klětušim Serbskim cyrkwinskim dnju. W.

Najwutrobnije postrowy pólskich ewangelsko-lutherskich křesćanow

Hdyž běchmy wot 25. 4. do 9. 5. 1973 w Pólskej, smědźachmy krasnu Božu službu w Cieszynje nazhonić. Tam a tež w Jaworzu tydźen pozdžišo mózachmy wosady serbsce a pólsce postrowiwać.

Lube pólske diakonisy Was wutrobnje strowja. Bratrej fararjej Dr. Jaguckemu Cieszynskemu smy džakowni, zo bě nas dowjedł do Džengelowa do doma přećelných a hospodliwych sotrow.

Tež na konferency pólskich ewangelskich duchowných Cieszynskeho wokrjesa so wobdžělichmy.

Na farje w Bielsku běchmy přítomni při zwučowanju cyrkwinskeho chóra. Rjane chóry starych pólskich komponistow tam slyšachmy. A my cyrkwinskemu chórej pokazachmy wšelke pisane diapozitivy z našich serbskich wosadow. Naši pólscy přećeljo mějachu so nas wjele prašeć.

„Naši wosadni běchu z busom sej doješli do Wittenberga, do města reforma-cije. My ze swojim busom běchmy wjace kemšerjow přiwjezli do Božeho domu, hdže je něhdy D. Martin Luther předował, hač běchu z města samoho přišli. Jedyn z našich je plakał a plakał a njemóžeše so změrować, zo je němska ewangelska cyrkej duchownje takle wotemrěla.

Prajće nam, što je wina Wašeje duchowneje slabosće?“ Što dyrbjachmy na to wotmolwić?

Wšitke naše rjane, pozběhowace zetkanja z pólskimi wosadami a jednotli-vými křesćanami so skónčichu:

„Prajće doma wjele dobroh' wot nas. My ewangelscy Polacy na Was lužisko-serbskich ewangelskich spominamy w lubosći. Bóh žohnuj Was!“

Prisp.: Škoda, zo njemóžachmy před 25 lětami tele styki nawjazac. Prěni raz su lěta pólscy ewangelscy křesćenjo našu serbsku rěč slyšeli a ze Serbami so zetkali. Čitali wo nas drje hižom wšitcy běchu, nětk pak wědźachu ze samsneho nazhonjenja, zo Serbjka njeeksistuja jenož w literaturje, ale zo tu zawěrnje su a su mjez nimi pobyli.

Kak so wjeselachu, našu serbsku,

jich pólsčinje podobnu rěč slyšeć! Z džakom připóznachu, hdyž so my prócowachmy po móžnosći wjele pólskich slowow a formow wužiwać.

Za mlode lěta bychmy lóšo sej rjanu pólsku rěč přiswojili. Škoda, zo njejsmy prjedy so móhli zeznać z lubyimi pólskimi bratrami we wěrje.

Džakowni pak chcemy być, zo bě nam to lěta popřate.

W.

Jako křesćan žiwy być – ale kak?

Dr. med. Arnošt Wirth

(Wujimk z přednoška)

Luba wosada, džensa chcemy trošku wo tym rozmyslować, kak móže chory na křesćanske wašnje žiwy być, so křesćansce zadžeržeć. Jězusa njeběše, tak wjele kaž wěmy, ženje chory, tuž nimamy za tutu situaciju žane njeposredne směrnicu wot njeho. Wón pak je chorych – wěrjacych a njewěrjacych wustrowja.

Přičiny jeho jednanja nam pomaha ja při rozrisanju našeje tematiki.

My znajemy pře wšu měru wjele choroscow. Wjetšina choroscow ma pak zhromadneho, zo móža so pohóršić, komplikacije móža njedziwajcy lěkarskeje pomocy k tomu přinć. Z tym nochu kóždu chorosć dramatizowac, ale my wěmy, zo njemóžemy na kóždy pad wotběh chorosće k lěpšemu sej wunuzowac. Podžěl lěkarskeje pomocy je při wustrowjenju wot wšelakich choroscow zawěsće wšelako wulki, tutón podžěl pak móže tež jara, jara maliki być. My pak chcemy na kóždy pad wo lěkar-sku pomoc prosyć a lěkar-sku radu bjez mórkotanja a hordeho mudro-wanja džakownje přiwzac a ju dokladnje wuwjesć. Tež nam su plody zemje a wědomosće wotewrjene. Błazn je, kotryž pomoc wotpokazuje. Što pak, je-li zo so chorosć pohórši, a to je wšak husto dosć lóhce móžno? Luba wosada, my chcemy tola připóznac, zo pohóršenje chorosće ženje njeje zla wola abo lochkomy-snosć lěkarja! Sotry, lěkarjo a cyłe

strowotnistwo činja we wobłuku swo-jich móžnoscow wšo, štož lěpšemu choreho služi. W padže wustrowjenja je džak lěkarjej a Bohu lochki. Kak pak by dyrbjał zo křesćan w padže pohóršenja chorosće zadžeržeć? Křesćan je po mojim zdaću potom tón, kotryž njeswari na lěkarja, na choro-wnju a cyly swět; křesćan je potom tón, kotryž swoju chorosć přiwza a wuknje z nej žiwy być, přetož potom budže chory zaso spokojny ze sobu samym a z wokolinu. Wón móže potom zaso luby a džakowny być za wšu pomoc, wšém, kotřiž so wo njeho stara. W chorosći dyrbi so čwěla chorosće přewinyć z tym, zo sebje samoho spóznaješ, nowe nadawki a nowe formy žiwjenja pytaš. Zawěsće znajeće luby chorych, kotřiž wu-přestrěwaja atmosferu wjeselosće, kotřiž zamóža druhich chorych lěpje troštowac hač strowi, kotřiž su Bohu při wšém džakowni. Woni su při-kładni, ale jenož někotrym so tajke ži-wjenje w chorosći poradzi, přetož puć k njemu je čezki. Křesćan prosy Boha wo mocy, wo přewinjenje chorosće a wo nowe žiwjenje. Chory, kotryž móže swoje nadawki spóznać a spjelnić, budže w kruhu přiwuz-ných a přećelow lubowany a wo nje-ho budu so starać, toho budu rady wopytowac. Kotry chory sej to nje-přeje?

Hdyž wo chorosći rěčimy, dyrbimy so tež problema smjerće dótknýć. Chory wšak skeršo na smjerć myslí hač strowy. Džensniši swět je potajn-

stwa seksualnosće wotkrył, ale smjerć chce zawoždžěć. Džěci bórže zhonja, kak čłowjek na swět přińdže, nic pak kak z njeho jónu wuńdže. Mi je pře-co zlé, widžu-li čłowjeka wosamoč-neho ze swěta hić. Nimamy wjace dosć chrobłosće na kónc žiwjenja myslíć, zo bychmy duchowneho skazali? Njech je nam poslednja hodži-na swjatočna. Skónčmy swoje žiwje-nje křesćansce a wšo dalje poručmy Bohu.

Hišće skrótko słowo tym, kotřiž maja smjertneho wobstarać. My zawěsće křesćansce jednamy, jeli po móžnosći smjertneho doma wobcho-wamy a jeho njedamy do chorownje abo do jednoho druhého instituta. Tak móže so poslednja lubosć na mrějacym wopokazac.

Po tym zo smy wo chorym samym přemyslowali, chcemy tež na wopyt pola choreho spominać. Stejimy wšak před wšelakimi prašenjami: što chcemy sobu wzac, što dyrbimy prajć.

Husto mamy wurěć, zo chwile ni-mamy. Chory wšak wě, zo wopyto-war jemu čas dari, a je za to džakowny. Chcemy tež na to myslíć, zo chory zwjetša njemysli na mate-rielle wěcy; wón w chorosći hódnoty materielleho swěta hinak posudžuje. Wón so na při-kład na kwětkach wot doma, z domizny přeco a dołho wje-seli.

Što prajimy choremu? Nic ze sobu-želnosću jeho chore wobličo woba-rowac. To jeho nastroža. Njepočezuj jeho z nowymi starosćemi wot doma. Wón čaka na zwjeselace powěsće, a njech su to maličkosće. Wopytowar dyrbi druhdy tež mjelčeć móc. Sna-no chce chory raz swoju wutrobu wusypać.

Čłowjek drje móže mjez strachom a nadžiju žiwy być, ale nic bjez nadžije. Tuž posylń jeho nadžiju!

Dajće mi tež na to pomyslić, kak móže lěkar křesćansce so zadžeržeć. W njekonfesionalnych chorownjach je lěkar statny přistajeny a wobkđbuje tam plaćace zakonje. Wón křesćansce jedna, hdyž widzi w chorym sobučłowjeka a jemu njesebičnje služi. Chory njesmě być jeničce ob-jekt wědomostneho slědženja, ale stajnje dže wo žiwjenje a dušu choreho. Lěkar, kotryž wě wo wuskich mjezach medicinskeho spóznaća a lě-kowanja, budže stajnje dosć ponižny a budže wuspěchi swjeho džěla kri-tisce posudžowac.

Ja móžach w swojim přednošku jenož někotre dypki naspomnić. Mi džěše hlownje wo křesćanske žiwje-nje za čas chorosće. Wopominajmy, zo Boža pomoc njetrjeba so jenož je-wiće wo wustrowjenju. Hdyž móže chory swoju chorosć we wěrje a z dowěru z Božeje ruki brać, potom je to za njeho a za jeho wokolinu wulki dobytk.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Ser-bow. – Wuchadza jónkróc za měsac z li-cencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Rja-duje Konwent serbskich ewangelskich du-chowných. – Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswa-čidski. – Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. – Čisće: Nowa Doba, čisćer-nja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1120)